

Bilkaarlighed. — Det ærede Medlem siger, at denne Lov gaaer ud paa at forlænge Fæstetiden; men gaaer den da ud paa at forlænge Enkens Levetid, thi kun: Forlængelsen af Enkens Livstid er Forlængelse af den her forudsatte Fæstetid? (Hør!). Med en ung Enke, siger han, er det en lang Forlængelse, med en gammel Enke er den jo noget kortere. Det er nu ganske vist, at den unge Enke mere end den gamle trænger til at maatte opgive sin Gaard, naar hun ikke kan gifte sig, thi „Den Skjæbne er saa saare tung, at være Enke, naar man er ung.“ (Munterhed). Desuden har den unge Enke en større Besværlighed at gaae ind, en længere Forvaltningstid; men er det da ret at benytte dette vanskelige Forhold for at uddrive Enken med Børnene, hellere end siden at uddrive en Mand med Børn? Skulde det være lettere for Enken at forsørge sine Børn, naar de uddrives, fordi hun ikke ugift kan blive ved Gaarden, og ikke kan gifte sig, fordi hun ikke kan skaffe Pengemidlerne dertil? Jeg troer tvertimod, at det er bedre at uddrive en Mand i Epidisen for sin Familie, end at uddrive en Kone i Epidisen for Familien; det er bedre, fordi Manden er indgaaet paa Forholdet med fuldkommen Vished om, hvad han gjorde, og den Hazard, han der er løbet, er langtsaa saa stor som den, det ærede Medlem vil have, han skal løbe, naar det ærede Medlem vil begunstige de opfruede Indfæstninger. Det er nemlig dette, han stadig bestræber sig for; han bestræber sig stadig for at gøre Alt, hvad der staaer i hans Magt, for at understøtte den høist skadelige Udvikling, som Landbosforholdene i denne Retning i den senere Tid have faaet. Dersom han og de, der dele hans Anskuelser, alvorligt bestræbe sig og alvorligt havde bestræbt sig for at hindre det skræmmende Misbrug af den herhenhørende Lovbestemmelse, er det høist sandsynligt, at en stor Deel af de vanskelige Forhold, som nu finde Sted, ikke fandtes. Det ærede Medlem troer ikke, at der ere mange Enker, der have lidt under dette Tryk. Jeg troer meget gjerne, at det ærede Medlem er meget lidt vidende om, hvad der i Birkeligheden foregaaer; det har jeg oftere havt den Ære at gøre opmærksom paa, og skal fremdeles gøre det. Jeg

kender Saa, der med en saa stor Sikkerhed udtale sig om, hvad der foregaaer, og dog vide saa lidet derom (Hør! — Mourier: Det er let sagt!). Jeg er fuldt berettiget til at tale saaledes til min ærede Nabo, thi han lemper ikke sine Udtryk, naar han henvender sig directe til mig (Hør!); jeg troer, at det ærede Medlem i de Udtalelser, han saa ofte er fremkommet med her i Salen, har lagt dette saa klart for Dagen, at jeg antager, jeg ikke engang er nærgaaende; jeg beretter kun den simpleste Kjendsgjerning. Dersom der er saa Enker, som man har seet lide under dette Tryk, saa ligger det deri, at alle deres Slægtninge ere gaaede til den yderste Grændse, for at føre dem ud af deres Nød, men paa ingen Maade deri, at nogen særdeles Velvillie er vist dem (Hør!). Man maa vel lægge Mærke til, at, saaledes som Sagen nu staaer, hvor Enken kun har at vælge mellem, paa den ene Side en absolut fattigdom, hvor hun maaskee ikke engang veed et Sted, hvor hun kan boe og have nogenlunde Plads til sit simpleste Huusgeraad — thi saaledes udtydes Huusmandsanordningen paa mange Steder — og paa den anden Side at gjøre de yderligste Ansøgninger, for endnu engang at forsøge, om hun kan komme til at ernære sig og sin Familie, der gaaer hun meget, meget yderlig, og man maa ogsaa lægge Mærke til, at saaledes som Sagerne nu staae, dersom man opretholder det, at Enken paa den Maade skal være let at bringe fra Gaarden, fristes man til et System, som jeg vil troe aldrig har været brugt, men som man har nævnt mig som brugeligt, nemlig at forsøre Enken, for at føre hende bort fra Gaarden.

Jeg troer ganske vist, at selv det ærede Medlem ved modnere Overveielse skal komme til at see, at det ikke er os, der ville tage i Andres Lommer, men derimod de, som styrke alle de Midler, hvorved man til den yderste Grændse kan lade sig overbetale, ved at misbruge Lovens Bud i en anden Betydning end de angivne, og især de, som forhindre disse Lovens Bud fra igjen at blive bragte tilbage til deres naturlige Betydning. De give ikke et saa lidet Bidrag til, at Pengene blive tagne fra Andres Lommer, saaledes som det f. Ex,